

USNESENÍ

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radima Pastrňáka, Ph.D., a soudkyně JUDr. Jany Novákové a Mgr. Gabriely Vršanské ve věci

žalobkyně: [REDAKCE], narozená dne [REDAKCE]
bytem [REDAKCE], [REDAKCE]
zastoupená advokátem Mgr. Romanem Šťastným
sídlem Ovocný trh 573/12, 110 00 Praha

o žalobě o věci, o níž bylo rozhodnuto jiným orgánem, k odvolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu v Mostě ze dne 26. června 2023, č. j. 12 C 47/2012-153,

takto:

Rozsudek okresního soudu se **zrušuje** a věc se **vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. V záhlaví specifikovaným rozsudkem okresní soud (dále také jako „soud prvního stupně“) zamítl žalobu na přezkoumání rozhodnutí Pozemkového úřadu v Mostě, se sídlem v Mostě, ulice Radniční č. j. PÚ 486/2009/FE/RE470 ze dne 13. 11. 2009 (výrok I.), a dále rozhodl tak, že žalobkyně si náklady řízení ponese ze svého (výrok II.).
2. Skutkově vyšel z toho, že žalobkyni nebylo vyhověno při uplatnění restitučního nároku, neboť bylo rozhodnuto, že není vlastníkem parcely č. [REDAKCE] a [REDAKCE] v k. ú. [REDAKCE] zapsaných v zemských deskách č. kn. vložky [REDAKCE]. Podle rozhodnutí Ministerstva zemědělství – Pozemkového úřadu v Mostě tyto nemovitosti přešly do vlastnictví státu dle § 1 z. č. 143/1947 Sb., o převodu vlastnictví majetku [REDAKCE], a tedy přešly na stát před rozhodným obdobím, tj. před 25. únorem 1948 Sb. Použití zákona č. 229/1991 Sb. je tedy dle shora uvedeného rozhodnutí vyloučeno. Dle uvedeného rozhodnutí nelze na případ žalobkyně aplikovat ani zákon č. 243/1992 Sb., který se sice vztahuje na nemovitosti přešlé do vlastnictví státu před 25. únorem 1948, ale vztahuje se pouze na nemovitosti, které původní vlastník pozbyl konfiskací, případně pozbyl majetek v období od 29. září 1938 do 8. 5. 1945 a nelze jej proto rozšiřovat na majetek odňatý dle zákona č. 143/1947 Sb. Dále vyšel z toho, že žalobkyně byla usnesením Okresního soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 54 D 97/2006 ze dne 18. 6. 2013 odkázána na podání žaloby na určení, že je dědičkou po zůstaviteli [REDAKCE]. Žaloba o určení dědice byla pravomocně zamítnuta. Podle soudu prvního stupně tedy žalobkyně nebyla oprávněnou osobou ve smyslu restitučních předpisů (§ 4 zák. o půdě).
3. Po tomto závěru již okresní soud neprováděl bližší dokazování ohledně požadovaných pozemků, ani sám nepřibral dalšího účastníka do řízení, tj. žalovaného, potažmo vlastníka pozemků, neboť nebylo zjištěno, že by žalobkyně byla nositelkou nároku na vydání nemovitostí, a tudíž zjišťování charakteristiky požadovaných pozemků, výměra, vlastník, geometrické plány, by již bylo nadbytečné a na rozhodnutí soudu by tato zjištění neměla žádný vliv. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 150 o. s. ř.
4. Proti rozsudku podala žalobkyně včasné odvolání, v němž namítala, že rozsudek je nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů, když soud prvního stupně zcela opomněl posoudit žalobkyni jako oprávněnou osobu podle § 4 odst. 2 písm. c) zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku (zákon o půdě), resp. podle § 2

odst. 3 písm. c) zákona č. 243/1992 Sb. (zákon č. 243), tedy jako [redacted] a [redacted], a rozsudek spočívá na nesprávném právním posouzení věci, pokud je založen na názoru, že žalobkyně musela splňovat definici oprávněné osoby již k okamžiku uplatnění restitučního nároku a že pozdější získání postavení oprávněné osoby (např. nabytím dědictví smlouvou o zcizení) je bez významu. Dále vytýkala okresnímu soudu, že pochybil, pokud zamítl návrh žalobkyně na přerušení řízení s ohledem na probíhající řízení o pozůstalosti po zesnulém [redacted] vedené Okresním soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. 54 D 97/2006. Toto pozůstalostní řízení totiž může mít přímý vliv na výsledek zdejšího řízení, neboť uzavřením smlouvy o zcizení dědictví se žalobkyně stane částečnou (1/4) závětní dědičkou [redacted], a tedy oprávněnou osobou podle § 4 odst. 2 písm. b) zákona o půdě, resp. podle § 2 odst. 3 písm. b) zákona č. 243. Vedle přerušení řízení navrhovala, aby odvolací soud změnil rozsudek okresního soudu tak, že vyhoví žalobnímu návrhu, případně aby rozsudek zrušil a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

5. Krajský soud jako soud odvolací po zjištění, že odvolání bylo podáno včas [§ 204 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“)], osobou oprávněnou (§ 201 o. s. ř.) a je přípustné (§ 201, § 202 o. s. ř.), přezkoumal napadené usnesení v rozsahu uvedeném v § 212 a § 212a o. s. ř., bez nařízení jednání podle § 214 odst. 2, písm. d) o. s. ř., a dospěl k následujícím závěrům.
6. Ze spisu vyplývá, že se žalobkyně domáhala žalobou podle části páté občanského soudního řádu vydání nemovitého majetku na území okresu Most, a to konkrétně pozemků č. [redacted] a [redacted] v katastrálním území [redacted], zapsané v zemských deskách číslo kn. vložky č. [redacted]. Žalobu odůvodnila tím, že dne 1. 7. 2009 uplatnila nárok na vydání nemovitostí podle § 9 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě, před Ministerstvem zemědělství – Pozemkovým úřadem v Mostě. Dne 20. 11. 2009 obdržela usnesení Pozemkového úřadu Most č. j. PÚ486/2009/Fe/Re470 ze dne 13. 11. 2009, kterým tento rozhodl, že žalobkyně není vlastníkem předmětných pozemků. Ve svém odůvodnění uvedl, že není možné uvést stav dle katastru nemovitostí a zjistit povinnou osobu k nemovitostem. Žalobkyni nejsou další účastníci řízení známi. Žaloba byla podána včas, neboť rozhodnutí Pozemkového úřadu jí bylo doručeno dne 20. 11. 2009. K věci samé uvedla, že je [redacted] po oprávněné osobě [redacted]. Žalobkyně je [redacted], který byl [redacted]. Svá práva jako osoby oprávněné tak dovozuje podle zákona o půdě, a to z ustanovení § 4 odstavec 2, písm. a), b), c). [redacted] zemřel [redacted]. K prokázání svých tvrzení o dědických posloupnostech [redacted] předložila žalobkyně závět' [redacted] ze dne [redacted] a závět' [redacted] ze dne [redacted] a její dodatek ze dne [redacted]. Dále uváděla, že držba veškerého majetku [redacted] byla českou Československou republikou převzata v květnu 1945 od německého Gestapa, které [redacted] zabavilo v roce 1940. Majetek nebyl v rozporu s dekretem prezidenta republiky č. 5/1945 Ú. l. a zákonem č. 126/1946 Sb. nikdy vrácen a Česká republika se tak stala a do dnešního dne zůstala následníkem německého Gestapa. V případě [redacted] se jednalo o svévolný případ vědomého zneužití dekretu, protože československé úřady velmi dobře věděly, že [redacted] byl veřejně znám jako zjevný odpůrce nacismu a fašistického režimu, který podporoval boj k zachování nezávislosti a následně osvobození československého státu značnými finančními obnosy i aktivní podporou, a který byl z obav perzekuce nucen žít v době války v exilu. Vydáním tzv. zákona č. 143/1947 Sb. došlo k rozšíření protiústavního a vyvlastnění na veškerý majetek [redacted]. Dále se žalobkyně vyjadřovala k aplikaci zákona č. 143/1947 Sb. a k převodu majetku [redacted]. Sdělením ze dne 7. 2. 2013 žalobkyně informovala okresní soud, že ke dni 1. 1. 2013 zanikl jeden z účastníků řízení – Pozemkový fond České republiky, a žádala, aby okresní soud tuto skutečnost zohlednil. Usnesením ze dne 25. 7. 2014 okresní soud řízení podle ustanovení § 109 odstavec 2, písm. c) o. s. ř. přerušil.

Důvodem přerušení řízení byla podle okresního soudu skutečnost, že žalobkyni byla vrácena účast v dědickém řízení po [REDAKCE] nálezem Ústavního soudu spisové značky I. ÚS 1332/10 ze dne 21. 11. 2012 a dědické řízení u Okresního soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 54 D 97/2006 dosud nebylo skončeno. Po jednáních konaných dne 17. 3. 2023 a dne 16. 6. 2023 byl dne 26. 6. 2023 vyhlášen rozsudek, kterým byla žaloba zamítnuta.

7. Podle § 244 odst. 1 o. s. ř. rozhodl-li orgán moci výkonné, orgán územního samosprávného celku, orgán zájmové nebo profesní samosprávy, popřípadě smírčí orgán zřízený podle zvláštního právního předpisu (dále jen "správní orgán") podle zvláštního zákona o sporu nebo o jiné právní věci, která vyplývá ze vztahů soukromého práva (§ 7 odst. 1), a nabylo-li rozhodnutí správního orgánu právní moci, může být tatáž věc projednána na návrh v občanském soudním řízení.
8. Podle § 250a odst. 1 o. s. ř. účastníky řízení jsou žalobce a ti, kdo byli účastníky v řízení před správním orgánem.
9. Podle § 250a odst. 2 o. s. ř. jakmile soud zjistí, že se řízení neúčastní někdo, kdo je podle odstavce 1 jeho účastníkem, přibere jej usnesením do řízení. Proti tomuto usnesení není odvolání přípustné.
10. Podle § 9 odst. 8 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, jsou účastníky řízení podle tohoto ustanovení oprávněná osoba, která uplatnila nárok na vydání nemovitosti u pozemkového úřadu a povinná osoba.
11. Podle § 8 odst. 1, 2 zákona o půdě jsou povinnými osobami stát nebo právnické osoby, které ke dni účinnosti tohoto zákona nemovitost drží (s výjimkami uvedenými v zákoně), přičemž osobou, která nemovitost drží, se rozumí a) právnická osoba, která měla ke dni účinnosti tohoto zákona k nemovitosti ve vlastnictví České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky nebo Slovenské republiky právo hospodaření nebo právo trvalého užívání, b) u ostatních nemovitostí jejich vlastník.
12. Ti, kdo byli jinak účastníky řízení před správním orgánem a kteří nepodali žalobu, jsou ze zákona účastníky řízení podle části páté. Není přitom významné, zda je žalobce v žalobě označil za účastníky; účastníky se stávají bez ohledu na to, koho žalobce za účastníka v žalobě označil. Ten, kdo nebyl účastníkem řízení před správním orgánem, není ani účastníkem řízení (kromě žalobce) před soudem podle části páté. Okruh účastníků řízení podle části páté není určován tím, s kým správní orgán jako s účastníkem skutečně jednal. Významné je jen to, kdo se stal v souladu se zákonem účastníkem řízení před správním orgánem, tedy s kým mělo být v řízení před správním orgánem opravdu jednáno jako s účastníkem řízení. Ukáže-li se, že účastníkem řízení před správním orgánem byla (podle zákona) osoba, která se dosud neúčastní řízení před soudem, soud ji usnesením přibere do řízení (§ 250a odst. 2 o. s. ř.), usnesení doručí této osobě a všem ostatním známým účastníkům, to platí i tehdy, jestliže s ní správní orgán nejednal, ačkoliv byla účastníkem správního řízení (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. února 2016, sp. zn. 21 Cdo 5046/2014).
13. Okresní soud vedl řízení pouze se žalobkyní. Takový postup odvolací soud shledal rozporný se zákonem. Správní orgán sice jednal pouze s žalobkyní jako s účastníkem řízení, když považoval za nadbytečné jednat s osobou povinnou, ale podle zákona o půdě s povinnou osobou jednat měl, protože účastníkem řízení, jehož předmětem je nárok na vydání nemovitosti podle zákona o půdě je oprávněná osoba a povinná osoba (§ 9 odst. 8 zákona o půdě). Za situace, kdy správní orgán nejednal s povinnou osobou, přestože byla (měla být) účastníkem řízení, měl okresní soud v řízení podle části páté o. s. ř. povinnou osobu (osoby) přibrat podle § 250a odst. 2 o. s. ř. Platí totiž, že okruh účastníků řízení podle části páté není určován tím, s kým správní orgán jako s účastníkem skutečně jednal. Rozhodné rovněž není, zda žalobkyně v žalobě další účastníky řízení označila. Významné je jen to, kdo se stal v souladu se zákonem účastníkem řízení před

správním orgánem, tedy s kým mělo být v řízení před správním orgánem opravdu jednáno jako s účastníkem řízení.

14. Pokud okresní soud jednal v řízení pouze s žalobkyní a nepřibral jako účastníka řízení povinnou osobu (osoby), kterou se ani nepokusil zjistit, zatížil řízení vadou podle § 219a odst. 1, písm. c) o. s. ř.
15. S ohledem na tento závěr odvolací soud rozsudek okresního soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, neboť tato vada nemohla být napravena v odvolacím řízení [§ 219a odst. 1 písm. c), § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř.].
16. Na okresním soudu bude, aby se v dalším řízení zabýval otázkou, kdo je povinnou osobou. Označení účastníků řízení je základní náležitostí žaloby (§ 246 odst. 2 o. s. ř.) a v případě, že žaloba tuto náležitost neobsahuje, jde o vadu žaloby, kterou je třeba odstranit (§ 43 o. s. ř. ve spojení s § 245 o. s. ř.). Bude-li vada žaloby odstraněna, rozhodne okresní soud opětovně ve věci samé. Zde se okresní soud neopomene – v návaznosti na žalobní tvrzení, z nichž vyplývá především nesouhlas žalobkyně se zákonem č. 143/1947 Sb. – zabývat tím, zda předmětné pozemky přešly na stát na základě tohoto zákona. V případě kladného závěru bude okresní soud postupovat v souladu s opakovaně vyslovených názorem Ústavního soudu, že k přechodu vlastnického práva u majetku [redacted] došlo ex lege účinností zákona č. 143/1947 Sb. dnem 13. 8. 1947 [srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 3. 1995 (sp. zn. IV. ÚS 129/94), ze dne 24. 4. 1998 (sp. zn. I. ÚS 206/97), ze dne 4. 9. 1998 (sp. zn. IV. ÚS 207/97), ze dne 4. 8. 1998 (sp. zn. I. ÚS 211/97), ze dne 28. 9. 1998 (sp. zn. II. ÚS 219/97), ze dne 4. 8. 1998 (sp. zn. I. ÚS 289/97), ze dne 17. 7. 1998 (sp. zn. II. ÚS 289/97), ze dne 28. 5. 1998 (sp. zn. III. ÚS 288/97), ze dne 24. 9. 1998 (sp. zn. III. ÚS 289/97), ze dne 4. 7. 2002 (sp. zn. III. ÚS 122/02)].
17. V dalším řízení okresní soud také rozhodne o náhradě nákladů řízení a nákladech tohoto odvolacího řízení (§ 151 odst. 1 o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto usnesení **není** dovolání přípustné [§ 238 odst. 1, písm. k) o. s. ř.].

Ústí nad Labem 13. února 2024

JUDr. Radim Pastrňák, Ph.D., v. r.
předseda senátu